

DECLARAȚIE cu privire la situația școlilor cu predare în grafie latină din regiunea transnistreană**În această ediție:**

- DECLARAȚIE cu 1
privire la situația școlilor
cu predare în grafie
latină din regiunea
transnistreană
- Ostacii grafiei chirilice 2
- Promo-LEX a participat 7
la Conferința Paralelă
OSCE a Societății Civi-
le la Kiev
- La Kiev a avut loc dia- 8
logul societății civile
despre soluționarea con-
flictului transnistrean
- Tinerii din Mălăiești și 9
Tighina au discutat
despre toleranță
- Tinerii lideri se implică 10
activi în comunitate

Asociația „Promo-LEX” este îngrijorată de creșterea presiunilor asupra instituțiilor de învățământ cu predare în grafie latină din regiunea transnistreană și de lipsa unor eforturi eficiente și vizibile din partea autorităților constituționale și a unor actori implicați în procesul de reglementare a problemei transnistrene.

Administrațiile școlilor cu predare în grafia latină au fost supuse amenințărilor și presiunilor din partea administrației separatiste de la Tiraspol, fiind obligate să transmită date cu caracter personal despre angajații acestor instituții. Elevii uneia dintre aceste instituții au fost intimidați și speriați de miliția locală prin modul în care au descins în instituția de învățământ în timpul orelor de clasă, agresând și brutalizând una din profesoare.

În data de 09.12.2013 administrația Liceului „Lucian Blaga” din mun. Tiraspol, a fost contactată din nou fiind amenințată cu aplicarea sancțiunilor administrative sub formă de amendă în mărime de până la 2600 lei, pentru nefurnizarea datelor cu privire la angajații săi și salariile lor.

Aceiași situație se repetă și în privința Liceului „Evrika” din or. Rîbnița. Astfel, la 09.12.2013 administrația acestui Liceu a fost somată să prezinte rapoartele statistice și contabile ale instituției către administrația separatistă, rapoarte care iarăși conțin date cu caracter personal. Totodată, fiind obligați să se prezinte la administrația de facto a orașului pentru ași ridica certificatul de atribuire a codului fiscal. Acest certificat nu a fost solicitat de către administrațiile instituțiilor de învățământ cu predare în grafia latină și le este impus forțat pentru a se obține un anumit control asupra acestor școli.

Numere anterioare:

Buletin 77 accesați [aici](#)
Buletin 76 accesați [aici](#)

Aceste acțiuni ale administrației de facto au loc imediat după adoptarea de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a unei declarații pe marginea monitorizării cauzei *Catan și alții 170 c. Moldovei și Rusiei*. Comitetul de Miniștri al CoE a solicitat autorităților Federației Ruse să ofere informații relevante rapid, sub forma unui plan de acțiune sau raport pe marginea executării acestei cauze. Totodată Comitetul de Miniștri s-a arătat îngrijorat de faptul că autoritățile Federației Ruse nu au furnizat informații cu privire la măsurile întreprinse.

Prin urmare, Asociația „Promo-LEX” îndeamnă părțile implicate în procesul de reglementare pașnică a problemei transnistrene, să țină cont de importanța asigurării accesului liber la educație în regiune, asigurarea securității copiilor și administrațiilor instituțiilor de învățământ subordonate autorităților constituționale fiind o prioritate. În acest sens, reiterăm că este inadmisibilă orice imixtiune în procesul didactic, iar atacurile asupra administrației sau cadrelor didactice trebuie sancționate, condamnate și stopate.

Pentru mai multe detalii, contactați:
Alexandru Postica, Avocat,
Director Program Drepturile Omului,
Asociația Promo-LEX: Tel: (22) 450024,
GSM: 069104851,
e-mail: info@promolex.md

Ostacii grafiei chirilice

Summit-ul UE de la Vilnius a crescut interesul față de Republica Moldova. Echipele de jurnaliști străini nu mai conțin să vină aici. Nu vor întâlniri oficiale. Analizează Moldova și oamenii ei. Vor să vadă cât de mult ne asemănăm și dacă nu cumva suntem periculoși pentru UE. La plecare, la aeroport, mă bat pe umăr și emit „sentința”: „Prea multă confuzie!”. La Chișinău – destul de numeroși politicieni sunt care apără „limba moldovenească” de limba română în limba rusă. În stânga Nistrului – limba română se predă cu grafie chirilică. Încălcându-se drepturile fundamentale - crește încă o generație cu mentalitatea deformată. ONG-iștii nu văd nici un indiciu despre existența vreunui plan de stat care ar opri sau diminua amploarea acestui proces.

În stânga Nistrului se întâmplă lucruri stranii chiar și pentru cei de pe malul drept care nu merg prea des în raioanele de est ale Republicii Moldova. În autoproclamata „rmn” (republică moldovenească nistrenă) funcționează numai 8 instituții de învățământ cu predare în alfabet latin, respectiv subordonate autorităților centrale constituționale. Majoritatea sunt în limba rusă (122 școli), doar 3 în limba ucraineană și 32 de școli în română/moldovenească cu grafie chirilică.

Unelte de îndobținare

În toate școlile fâlfâie steagul unei republici nerecunoscute de nimeni. La intrare, pe pereți au porterul imens al șefului grupării separatiste Evghenii Șevciuk, dar și povești despre patriotism, copiate din cărțile lui Lenin și toată simbolică sovietică a statului-fantomă, în mare parte depășită de istorie. Nu lipsește nici „imnul Transnistriei” care începe cu cuvintele: „Trăiască Nistreniamă...” – un pachet întreg de îndobținare a tinerei generații, copiat de la sovietici. Toate vin să-l convingă pe elev că Transnistria e țară, Șevciuk e președinte, Moldova e dușmanul numărul 1, iar Rusia e prietenul care trimite generos ajutoare.

În unele școli are loc înlocuirea vechiului sistem de încălzire cu unul nou. Țevile și caloriferele sovietice sunt înlocuite cu instalații moderne turcești. Totul pe banii Rusiei. Baniile nu sunt transmiși în mod transparent școlilor pentru reparații, ci sunt alocați printr-un program „prezidențial”, așa încât și Evghenii Șevciuk să culeagă din această donație lauri de lider grijuliu. Printr-un alt program „prezidențial” profesorilor le-au fost mărite salariile. Tot din banii generoasei Rusii.

„Atât am putut salva”

Ciudad, dar dascălii nu fug de jurnaliști. Ce-i drept nu se prea lasă fotografiați, iar ca să poți avea o discuție sinceră cu ei, nu trebuie să-i întrebi numele. „Știm că unii de peste Nistru ne vorbesc de rău. Da, noi suntem conștienți de faptul că tolerăm anumite neadevăruri, atârnăm pe pereți tot felul de slogane de care ne este rușine. Cel puțin unora dintre noi. Dar ce putem face? De noi nimeni nu are nevoie. Ne-au abandonat aici. Suntem ca niște ostatici. Da, nu e normal să studiezi limba română în grafie chirilică. Când se înecă o corabie, salvezi cât poți. Noi atât am putut salva”, ne-a spus unii dintre profesorii care am discutat pe parcursul mai multor întâlniri, din motive leste ne înțeles, ei ne-au cerut să le păstrăm anonimul.

În unele localități, după lecțiile de la școală, periodic merg unii și la alte lecții. Se adună pe la casele elevilor, iar profesorii vin le și predau în limba română cu grafie latină în baza unor manuale ale Ministerului Educației al R.Moldova, trecute pe furiș peste pretinsa vamă transnistreană. Nu o fac din convingeri politice sau patriotice față de țara care i-a abandonat, ci pentru că sunt conștienți, ei și părinții lor, că viitorul nu mai poate fi unul sovietic, cu grafie chirilică, iar șansa de a evada din lagărul separatist este de a accede la studii post-liceale la Chișinău. Grafia chirilică nu mai este utilizată nicăieri. Deci, în lipsa unor alternative, de multe ori le este mai convenabil să accepte mai degrabă studii la o școală rusă, care sunt mult mai dotate.

„Încercăm să ne agățăm de orice ață, ca să le oferim măcar lor un alt viitor. Nu e deloc ușor să convingi un elev, care s-a născut și a copilărit aici, că țara lui e Moldova, nu Transnistria, că altele (decât cele din holul școlii) sunt simbolurile statale pe care trebuie să le respecte. În pofida eforturilor noastre, ei pleacă din școală cu niște obișnuințe deformate. Imaginați-vă: în școală li se cere să cânte, la careuri, un imn... al nimănui despre „Nistrenia-mamă”. Se duc în armată și jură credință cui?... Transnistriei separatiste. Asta nu poate rămâne fără consecințe”, susțin profesorii.

Chișinăul neputincios

Vicepremierul Tatiana Potâng, responsabil de probleme sociale în Guvernul central de la Chișinău, ne-a spus că autoritățile constituționale nu pot administra școlile din stânga Nistrului, deoarece accesul la ele le este îngădit de către forțele separatiste. „Nu vor să ne spună nici măcar câți elevi învață la aceste școli. Refuză absolut orice contact cu noi. Am reușit să atragem în circuitul legal 8 școli de peste Nistru (aici se predă în baza grafiei latine – n.n.) care, știți bine, sunt terorizate permanent. Din această cauză mulți părinți renunță și își mută copiii la școlile administrate de separatiști. Pentru elevii din celelalte școli am facilitat la maximum accesul la studii post-liceale pe malul drept al Nistrului. Toate negocierile se blochează în componenta politică a soluționării diferendului transnistrean. Directorii acestor școli se tem să discute cu noi inclusiv la telefon”, ne-a spus Tatiana Potâng.

Experții organizației „Promo-LEX” care monitorizează cazurile de încălcare a drepturilor omului în regiunea transnistreană susțin, însă, că acțiunile autorităților constituționale în regiunea transnistreană sunt invizibile și descurajante pentru cei care ar îndrăzni, să adopte o altă poziție în public față de regimul ilegal. „Are dreptate Dna Potâng, oamenilor le este frică să discute cu reprezentanții Statului mai ales la telefon, care cu siguranță se interceptează. Dacă cei din Tiraspol ar afla despre astfel de discuții, profesorii ar fi învinuiți de „trădare de Patrie”, sau li s-ar înscena conflicte de muncă. Drept rezultat, în ambele scenarii profesorii și-ar pierde locul de muncă, care le asigură un minim necesar de supraviețuire. De ce ar risca și care ar fi finalitatea unor astfel de

discuții cu autorităților. Experiența ne demonstrează că în astfel de situații autoritățile nu oferă nici un suport victimelor din regiune. În lipsa unei politici complexe a Statului de susținere a locuitorilor din regiune, totul este și pare confuz”, ne-a declarat Ion Manole, directorul Asociației „Promo-LEX”.

Incidentul de acum o săptămână de la liceul „Lucian Blaga” din Tiraspol (una din cele 8 instituții cu alfabet latin), când miliția locală a invadat instituția și au interogată directorul, scoate la iveală un paradox: forțele represive își arogă drepturi de autoritate legală (interoghează, percheziționează, întocmesc procese verbale) în timp ce autoritățile constituționale nu aplică legea și nu respectă procedurile legale obligatorii. Nu întotdeauna identifică persoanele care încalcă Legea, intrând abuziv în clădirea liceului. Nu sunt citați la procuratură. Culmea, miliția locală pune presiuni administrative și financiare asupra administrației liceelor.

Interviu cu directorul executiv al Asociației „Promo-LEX”, Ion Manole:

Unde credeți că s-a greșit de s-a ajuns la această stare de anormalitate, când copiii din regiunea transnistreană sunt nevoiți să învețe limba română în baza grafiei chirilice?

Ion Manole: După războiul moldo-rus din 1992, administrația separatistă a forțat toate instituțiile de învățământ din regiune să revină la alfabetul chirilic. Au fost numeroase tentative ale unor colective de pedagogi sau părinți și elevi, care au încercat să apere dreptul lor de a studia conform programului educațional constituțional și de a rămâne în câmpul legal educațional. Însă, din cauza indiferenței și incompetenței autorităților constituționale oamenii au cedat presiunilor, intimidărilor și persecuțiilor la care au fost supuși direct sau indirect de către cei ce au preluat controlul asupra Est-ului țării. În calitate de exemplu o să invoc cazul a 4 școli din raionul Grigoriopol, care prin 1999-2000 au cerut să li se permită să revină sub jurisdicția autorităților constituționale. O singură instituție a reușit acest lucru (actualul Liceu Teoretic „Ștefan cel Mare și Sfânt” evacuat ulterior într-o altă localitate). Reprezentanții celorlalte trei instituții au cedat după numeroase presiuni și intimidări, iar autoritățile constituționale s-au limitat la enunțarea unor declarații cu caracter politic. După aceste riscuri asumate în zadar de către locuitorii din Transnistria și mai ales după atacurile asupra instituțiilor respective în 2004, nu s-au mai înregistrat solicitări de a trece de la alfabetul chirilic la cel latin.

Există, totuși, 8 școli în regiunea transnistreană unde grafia latină a supraviețuit. De ce în cazul lor s-a putut, iar în cazul altor școli de limbă română – nu?

Ion Manole: În cazul acestor școli s-a reușit doar datorită curajului și insistenței părinților, elevilor și mai ales a profesorilor acestor 8 instituții de învățământ. Pe parcursul ultimilor 10 ani am avut ocazia să discut sau să particip la diverse discuții despre problemele școlilor. Uneori chiar am avut impresia că pentru unii funcționari de la Chișinău ar fi mult mai simplu dacă administrațiile școlilor ar accepta să treacă sub controlul administrației de facto, scutindu-i astfel de eforturi, probleme și critici. Adevărații luptători pentru dreptul la educație în Est-ul Republicii Moldova sunt profesorii celor 8 instituții de învățământ (Liceul „Alexandru cel Bun”, Tighina; Liceul „Ștefan cel Mare”, Grigoriopol; Liceul „Lucian Blaga”, Tiraspol; Liceul „Evricea”, Rîbnița; Liceul „Mihai Eminescu”, Dubăsari; Gimnaziul Corjova, Dubăsari; Gimnaziul Roghi, Dubăsari; Gimnaziul Internat pentru copii orfani, Tighina). Anume directorii, profesorii și părinții de acolo sunt cei care au rezistat numeroaselor acțiuni de intimidare, persecutare și amenințare.

Conform datelor OSCE, în ultimii ani, numărul copiilor la cele 8 școli cu predare în baza grafiei latine din regiunea transnistreană a scăzut de la 5.500 la numai 1.500. De ce pleacă

copiii din aceste școli? Și unde se duc?

Ion Manole: În general numărul elevilor în întreaga R. Moldova scade constant în ultimii ani, însă atât de dramatică este situația numai în instituțiile persecutate din stânga Nistrului. Hărțuirea și intimidarea părinților, dar și frica multor părinți de a lăsa copiii lor să învețe într-o instituție aflată permanent sub presiune sunt principalele motive pentru care numărul elevilor scade. De asemenea, constatăm și o scădere a numărului de persoane care gândesc liber. În ultimii 20 ani a crescut o altă generație, influențată și educată de propaganda locală – o generație care nu cunoaște realitățile și care respinge orice idee de reintegrare. Familiile tinere nu-și pot imagina ca odraslele lor să studieze în grafia latină. Totodată, probabil cea mai evidentă cauză a scăderii numărului de elevi în aceste școli este micșorarea dramatică a numărului de vorbitori ai limbii române în acest teritoriu – o consecință a politicii dure de rusificare a populației. Deși sunt oficial declarate 3 limbi „oficiale” (moldoveneasca/româna, rusa și ucraineana) în regiune nu funcționează decât limba rusă.

Ce șanse de a se integra în circuitul educațional post-liceal al Republicii Moldova au copiii care studiază în școlile cu grafie chirilică din regiunea transnistreană?

Ion Manole: Deocamdată șansele sunt destul de reale, deoarece autoritățile constituționale au creat totuși condiții accesibile de integrare și adaptare pentru toți cei care doresc să studieze ulterior în instituțiile constituționale. Însă, situația se schimbă. Apar aspecte conflictuale între cei din regiunea transnistreană care au studiat în cele 8 instituții de învățământ cu grafie latină și cei ce au studiat în instituțiile subordonate regimului separatist, deoarece unii abuzează de beneficiile oferite de Chișinău, în timp ce alții sunt revoltați de acest lucru.

În regiune, în unele școli Rusia finanțează modernizarea sistemului de încălzire, iar unele state Occidentale și instituții internaționale la fel oferă sprijin financiar pentru diverse necesități ale școlilor. De ce nu face asta Chișinăul?

Ion Manole: Pentru că mulți funcționari de la Chișinău nu au nici cea mai vagă idee despre situația reală din teren. Iar dacă nu cunosc problemele și situația reală, nu au cum să poată analiza situația și nu pot veni cu propuneri eficiente. Noi am constatat că unii dintre ei nici nu sunt capabili să înțeleagă sensul recomandărilor venite din partea societății civile, din partea locuitorilor din regiune sau a unor instituții internaționale. Finanțarea unor obiective sociale în regiunea transnistreană trebuie ținută în vizer de către autoritățile constituționale, însă toate aceste proceduri trebuie efectuate conform prevederilor legislației naționale și cu implicarea/participarea structurilor constituționale.

Cum putem readuce într-un câmp al normalității acele școli?

Ion Manole: Dacă vorbim de școli, atunci Ministerul Educației de la Chișinău trebuie să analizeze fiecare aspect - de la conținutul manualelor, metodologiile de predare, respectarea drepturilor fundamentale ale elevilor, părinților și profesorilor până la asigurarea și dotarea minimă a instituțiilor de învățământ din regiune, pentru a asigura condiții minime și egale tuturor elevilor și profesorilor, locuitorii și cetățenii ai teritoriului de care sunt responsabili, fără nici o excepție sau discriminare. Numai o analiză sub toate aspectele a situației poate genera o listă de pași concreți necesari pentru revenirea la normalitate. O minune nu poate apărea fără înțelegerea profundă a lucrurilor și fără efort coordonat.

„Promo-LEX” reprezintă la CEDO interesele copiilor și părinților școlilor românești atacate și devastate de forțele separatiste în 2004. Ce implicații rusești s-au constatat în evenimentele de atunci?

Ion Manole: Principala concluzie a Curții este faptul că regimul separatist nu ar fi putut supraviețui fără sprijinul continuu de natură militară, economică și politică din partea Federației Ruse.

Regretabil este faptul că Rusia continuă politica dublelor standarde. Pe de o parte declară că recunoaște și respectă suveranitatea și integritatea teritorială a R.Moldova, iar pe de altă parte intervine brutal, obraznic și ilegal în treburile interne ale statului nostru, contribuind astfel la încurajarea și tolerarea încălcării drepturilor și libertăților fundamentale a unui număr mare de persoane din R.Moldova. După condamnarea Rusiei în dosarul școlilor (Catan s.a. c. Moldova și Rusia) prin care a fost obligată să achite peste un milion de Euro celor 170 de victime, mulți locuitori ai regiunii au sperat că Rusia își va tempera agresivitatea și va cere administrației separatiste să respecte drepturile fundamentale ale omului. Cu regret, constatăm că Rusia mai degrabă este dispusă să achite anumite despăgubiri decât să respecte drepturile omului și propriile angajamente internaționale.

Zilele acestea miliția locală a descins din nou la liceul „Lucian Blaga” din Tiraspol. Se pare că forțele separatiste folosesc aceste școli ca pârgie de presiune asupra Chișinăului. Cât de mare este pericolul ca scenariul din 2004 să se repete acum?

Ion Manole: Instituțiile de învățământ subordonate autorităților constituționale rămân cele mai nevrologice pârgii pentru destabilizarea situației. Școlile, adică profesorii, elevii și părinții lor rămân ostaticii regimului separatist, iar acest lucru este grav, inadmisibil chiar, în condițiile în care sunt implicați diverși actori: OSCE cu mandat foarte clar, Ucraina care poate și trebuie să ajute la detensionarea situației și la rezolvarea problemei. Îmi permit să cred că situația de astăzi este o consecință a incompetenței de care au dat dovadă, pe lângă autoritățile constituționale ale R.Moldova, unii actori implicați în identificarea soluțiilor: în primul rând Rusia și OSCE. Cum altfel putem explica faptul că după 20 ani de presupuse negocieri, încă nu există nici un instrument de apărare a drepturilor celor aproximativ 500 mii de locuitori rămași în regiune? Nu a existat și nu există un instrument de monitorizare a situației sub aspectul drepturilor și libertăților fundamentale.

Dacă ne referim concret la noile presiuni asupra școlilor, credem că este o consecință a unor recomandări neinspirate, ce se regăsesc într-un raport OSCE. În ianuarie 2013 acestor 8 instituții de învățământ, contrar legislației naționale și constatărilor Curții Europene, li s-a recomandat să se înregistreze. Se considera că prin obligarea școlilor de a se înregistra la Tiraspol, presiunile asupra acestor instituții de învățământ vor scădea în intensitate sau vor dispărea. Din start am prevăzut un risc sporit pentru o astfel de procedură și am rugat pe cei de la OSCE să nu recomande propuneri, care ar complica situația acestor instituții. Astăzi, școlile sunt sub presiune din nou, iar motivul este faptul că acestea sunt înregistrate și respectiv trebuie să respecte condițiile impuse de către administrația de facto.

Mai mult ca atât, o astfel de procedură este ilegală din punct de vedere juridic, deoarece instituțiile respective sunt instituții de învățământ, înregistrate conform legislației naționale și Legea nu prevede un alt statut sau o altfel de înregistrare pentru ele pe teritoriul R.Moldova.

Acest material a fost elaborat în cadrul Proiectului „Suport Instituțional Program Drepturile Omului” implementat de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar oferit de Civil Rights Defenders din fondurile Sida.

Vitalie Călugăreanu,
DW-Chișinău

Promo-LEX a participat la Conferința Paralelă OSCE a Societății Civile la Kiev

În perioada 2-4 decembrie a avut loc Conferința Paralelă OSCE a Societății Civile din 2013 la Kiev, eveniment organizat de către Platforma de Solidaritate Civică.

Astfel fiind urmată tradiția conferințelor paralele OSCE ale societății civile din Astana în 2010, din Vilnius în 2011, și din Dublin în 2012. Solidaritatea civică a dezvoltat documentul de politici atașat, ce conține analize și recomandări cu privire la problemele alarmante ale dimensiunii umane din întreaga regiune OSCE și problemele dimensiunii umane din Ucraina, în lumina președinției acestei țări în OSCE.

Potrivit declarațiilor președinției OSCE, protejarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în conflict și de zonele post-conflict progresele în soluționarea conflictelor de durată au constituit prioritățile anului 2013. Dimensiunea umană este o parte esențială a conceptului OSCE de securitate comprehensivă, de aceea atingerea unor progrese în domeniul drepturilor omului în conflictele de durată este crucială pentru securitatea regiunii.

În 2013, au fost întreprinse eforturi semnificative de dialog în soluționarea conflictului transnistrean. Datorită eforturilor OSCE, părțile implicate în conflict a continuat discuțiile pe o serie de probleme comune, în special de ordin socio-economic.

Procesele din zonele de conflict care duc în mod clar la încălcări ale drepturilor și libertăților populației locale nu pot fi tratate ca ”probleme politice”. Autoritățile implicate în negocierile privind soluționarea conflictelor nu trebuie să uite de faptul că drepturile omului nu sunt negociabile și că toate părțile sunt responsabile pentru respectarea drepturilor omului, inclusiv regimurile nerecunoscute.

Utilizarea torturii și a relelor tratamente și încălcarea libertății și siguranței persoanei

sunt cele mai grave probleme de drepturile omului din aceste regiuni. Aceste probleme rezultă din faptul că nu există remedii efective de contestare a acțiunilor administrațiilor nerecunoscute ce guvernează aceste regiuni.

Neinvestigarea oficială a acuzațiilor de încălcare a drepturilor omului, urmărirea penală inefficientă și neaducerea infractorilor în fața justiției, precum și încălcarea sistematică a dreptului la un proces echitabil a victimelor abuzurilor drepturilor omului reprezintă problem de interes special în zonele de conflict, deoarece accesul la justiție joacă un rol decisiv în situațiile de conflict. Incapacitatea autorităților de a stabili faptele și motivele încălcărilor drepturilor omului și de asigura actul de justiție perpetuează situația în care cauzele conflictelor continuă să existe și pot duce la noi violențe sau ciocniri.

În statele OSCE care sunt și membre ale Consiliului Europei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului este, în esență, singura instituție care poate stabili faptul încălcării drepturilor omului și poate oferi remedii. De exemplu, în 2013, Curtea a continuat să comunice guvernelor moldovean și rus cazuri din regiunea transnistreană în care reclamanții s-au plâns de folosirea torturii și lipsa unui recurs efectiv.

Obligațiile internaționale asumate în cadrul instituțiilor regionale privind drepturile omului sunt obligatorii pentru statele semnatare. Imposibilitatea de a executa deciziile Curții Europene nu doar contravine acestor obligații, ci, de asemenea, creează o stare de impunitate și are drept urmare continuarea încălcării drepturilor omului. Neexecutarea de către Federația Rusă a deciziei în cazul *Catan și alții vs Moldova și Rusia*, în care Curtea a stabilit încălcarea dreptului la educație în regiunea transnistreană, ilustrează această problemă.

Recomandări

Având în vedere problemele similare întâlnite în regiunile de conflict, dar și oportunitățile reale diferite de a le aborda, recomandăm părților implicate în conflicte și organismelor și instituțiilor OSCE să întreprindă următoarele acțiuni:

1. Obligațiile și angajamentele internaționale în domeniul drepturilor omului trebuie respectate de către administrațiile de facto ale teritoriilor de conflict și de către părțile terțe din zonele de conflict, pe baza hotărârilor Curții Europene și a recomandărilor OSCE.
2. Statele membre ale OSCE din regiunile de conflict și post-conflict trebuie să-și sporească eforturile în investigarea acuzațiilor de încălcare a drepturilor locuitorilor din zonă, asigurând în același timp respectarea standardelor internaționale de anchetă. În acest sens, statele participante trebuie să stabilească răspunderea infractorilor, să garanteze victimelor abuzurilor împotriva drepturilor omului dreptul la un proces echitabil și să ofere victimelor și familiilor lor căi de atac eficiente și compensații adecvate.
3. Statele membre ale OSCE trebuie să ia măsuri pentru abordarea problemelor profunde ale conflictelor, pentru a preveni asemenea evenimente în viitor.
4. Trebuie oprită persecutarea și hărțuirea activiștilor societății civile în regiunile de conflict și post-conflict, iar statele

membre și instituțiile participante ale OSCE trebuie să susțină dezvoltarea unei societăți civile puternice și independente.

5. Trebuie facilitate schimburile de experiență dintre activiștii pentru drepturile omului din diferite regiuni de conflict și post-conflict.

6. Trebuie permis în mod necondiționat accesul experților internaționali în domeniul drepturilor omului în regiunile de conflict și post-conflict, în special în locurile de detenție care nu se află sub controlul autorităților constituționale.

7. Monitorizarea continuă în toate domeniile drepturilor omului în regiunile de conflict și post-conflict, și publicarea periodică a rapoartelor de monitorizare, care trebuie discutate și susținute în cadrul reuniunilor OSCE.

Creată în 2011 Platforma „Solidaritate Civică” cuprinde peste 50 de organizații neguvernamentale din Europa și Asia și are la bază valori precum drepturile omului și demnitatea umană; non-violența și cultura păcii; supremația drepturilor și libertăților omului față de interesele statului.

Pentru mai multe detalii, contactați:

Alexandru Postica,
Avocat, Director Program Drepturile Omului,
Asociația Promo-LEX:
Tel: (22) 31 09 45,
GSM: 069104851,
e-mail: info@promolex.md

La Kiev a avut loc dialogul societății civile despre soluționarea conflictului transnistrean

Promo-LEX a participat la Conferința Internațională “Factorii de cooperare și dialogul cu societatea civilă, în soluționarea conflictului transnistrean”, care a avut loc la Kiev în perioada 22-23 noiembrie 2013.

Organizatorii conferinței au atras atenția asupra faptului că soluționarea conflictelor

prelungite din zona OSCE, în primul rând, problema transnistreană, a fost una dintre principalele priorități ale președinției Ucrainei la OSCE, în 2013. Potrivit acestora, în prezent există o nevoie de a iniția un dialog continuu între experții din Moldova, inclusiv regiunea transnistreană și Ucraina pentru a vedea modul în care cooperarea cu societatea

civilă ar putea ajuta la rezolvarea acestui conflict.

Scopul evenimentului a fost de a aduce în prim plan cooperarea la nivel social în vederea reglementării problematicii transnistrene și căutarea de noi abordări pentru măsurile de cooperare și de consolidare a încrederii transfrontaliere din regiune, și nu în ultimul rând intensificarea contactelor între experți și reprezentanți ai societății civile din Ucraina și Republica Moldova, inclusiv regiunea transnistreană.

În urma conferinței au fost făcute o serie de recomandări președinției OSCE și țărilor participante la negocierile în cadrul formatului "5 +2", care au fost transmise în cadrul reuniunii Consiliului de Miniștri al statelor membre OSCE de la Kiev din 5-6 decembrie. Participanții la conferință au discutat despre

necesitatea creării unui grup de lucru permanent cu statut consultativ, care ar genera recomandări pentru negocierile în cadrul formatului "5 +2", și astfel ar asigura participarea societății civile la acest proces.

Evenimentul a avut loc la inițiativa președinției ucrainene a OSCE în 2013 și organizat de Institutul Ucrainean de Politici Internaționale, filiala regională a Institutului Național pentru Studii Strategice, în Odessa, cu sprijinul Ambasadei Republicii Federale Germania în Ucraina și Fondul Internațional "Vidrodjenia". Conferința a reunit 60 de experți și reprezentanți ai societății civile din Republica Moldova și regiunea transnistreană și Ucraina.

Pentru detalii contactați:

Olga Gordila,

Tel: 0 (22) 45-00-24,

e-mail: crdt.buletin@gmail.com

Tinerii din Mălăiești și Tighina au discutat despre toleranță

La 17 noiembrie 2013, cu ocazia Zilei Internaționale a Toleranței, a fost organizat seminarul „Toleranța”. La eveniment au participat cca 20 de tineri din orașul Tighina și satul Mălăiești (r-ul Grigoriopol).

Scopul activității a fost sporirea gradului de conștientizare a rolului toleranței în relațiile interpersonale, promovarea unui comportament responsabil și tolerant, precum și a unei atitudini non-discriminatorii în societate. Tinerii și-au pus întrebări precum: Ce înseamnă să fii tolerant? Ce calități are o persoană tolerantă? Ce beneficii are societate unde există toleranță?

Iana Silosieva, participantă la eveniment, a menționat: “Pentru mine personal, seminarul dat este o experiență unică, deoarece pe lângă

un car de energie pozitivă mi-a oferit cunoștințe noi și abilitați de-a conștientiza viața zi de zi, precum și dorința de a fi mai receptivă la problemele din jur”.

În cadrul seminarului tinerii au avut posibilitatea să vizioneze mai multe spoturi video despre toleranța în societate, non-discriminarea, precum și drepturile omului. Discutarea mesajelor din spoturile video a motivat tinerii să se implice activ și să genereze păreri argumentate în cadrul discuțiilor. La final participanții au concluzionat că organizarea unor astfel de activități periodice este chiar necesară, iar tematicile pot fi diverse.

Evenimentul a fost organizat de către Grupul de Inițiativă “Friendship”, din satul Mălăiești, r-nul Grigoriopol, cu sprijinul Asociației Promo-LEX în cadrul proiectului "Promovarea drepturilor omului și consolidarea societății civile din regiunea transnistreană a Republicii Moldova", implementat grație suportului financiar oferit de către Fondul Național pentru Democrație (NED).

A.Silosiev

Lider grup de inițiativă

Tinerii lideri se implică activi în comunitate

La date de 10-11 noiembrie 2013 a avut loc training-ul „Abilitarea tinerilor pentru o participare durabilă în cadrul comunității” cu participare elevilor școlii din satul Mălăiești r-nul Grigoriopol.

Participarea activă a tinerilor la deciziile și acțiunile la nivelul comunității este esențială dacă dorim să construim o societate mai democratică, tolerantă și prosperă. Pentru elevii școlii din Mălăiești participarea și cetățenia activă înseamnă a avea dreptul, mijloacele, spațiul și posibilitatea și, dacă este necesar, sprijinul pentru a participa la deciziile de influență și a se angaja în acțiuni și activități, astfel încât să se contribuie la construirea unei societăți mai bune.

Astfel în cadrul training-ului elevii au avut posibilitatea să afle despre ce înseamnă par-

ticiparea tinerilor, cum se pot implica, care sunt posibilitățile de mobilizare și manifestare în cadrul comunității locale, dar și ce înseamnă voluntariatul? sau cum trebuie planificat eficient timpul?

Elevii au discutat despre instrumentele de participare accesibile pentru tineri, implicarea administrației publice locale în soluționarea unor probleme pentru tinerii din comunitate. De asemenea, a fost pus accentul pe îmbunătățirea capacităților de comunicare / prezentare / argumentare a ideilor și propunerilor de organizare a activităților alternative (non formale) pentru tinerii din localitate.

Evenimentul a fost organizat de către Grupul de Inițiativă “Adevărul tinerilor”, cu sprijinul Asociației Promo-LEX în cadrul proiectului “Promovarea drepturilor omului și consolidarea societății civile din regiunea transnistreană a Republicii Moldova”, implementat grație suportului financiar oferit de către Fondul Național pentru Democrație (NED).

O. Ceaicovscaia
Lider grup de inițiativă

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Coordonator ediție:

Carolina Bondarciuc

E-mail: crdt@promolex.md

Web: www.promolex.md

Tel/Fax: (373 22) 45-00-24

GSM: 069637849

Asociația Promo-LEX este o organizație non-guvernamentală, apolitică și non-profit, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Asociația Promo-LEX oferă asistență juridică gratuită pentru locuitorii din regiunea Transnistreană pe probleme ce țin de încălcarea drepturilor omului.

Pentru consultații vă rugăm să contactați:

Tel: (022) 31-09-45

Punctele de vedere exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu pot fi interpretate sub nici o formă ca reflectând opinia Fondului Național pentru Democrație (NED).